

Звіт
за результатами
Стратегічного діалогу
“ Якою має бути Мистецька Освіта Майбутнього?”
"Мистецький арсенал" м. Київ
19.12.19

Основний інструмент формування загального фонду смислів – стратегічний діалог.

Напрямок стратегічного діалогу – бачення майбутнього і формування стратегії створення такого майбутнього, яке буде максимально відповідати нашій стратегічній ідеї.

Принципами стратегічного діалогу були взаємна повага, рівність, розуміння, відповідальність.

Запрошені модератори:

Юна Потьомкіна, старший юрист, PhD, бізнес-медіатор ТПП Мюнхена та Верхньої Баварії, yuna.potomkina@asterslaw.com

Наталія Безхлібна, юрист, акредитований медіатор Центру ефективного вирішення спорів, фасилітатор, natalia.bezhlibna@asterslaw.com

В роботі були використані методи альтернативного вирішення спорів, а саме: переговори, організація процесу групової роботи, спрямована на прояснення і досягнення групою поставлених цілей, а також прояснення інтересів та бачень учасників щодо ситуацій і роботі із суперечностями, які виявлялися у ході роботи.

Функціональна роль запрошених модераторів:

- відповідати за розробку дизайну діалогу; працювати зі змістовним планом, пропонувати групі регламент роботи, допомагати групі дотримуватись правил групової роботи;
- безпосередньо вести зустріч, допомагати групі вирішити поставлену задачу як «двигун» та «хранитель часу»;
- організувати процес роботи групи без втручання у зміст зустрічі та зберегти «групову пам'ять».

Для структурованого діалогу та отримання найглибшої інформації щодо окреслених тем, було використано 2 інструменти, які підсилили один одного: "Консенсус" та "Всесвітнє кафе". Загалом робота тривала близько 5 годин.

"Консенсус" допоміг окреслити поле проблем, які бачать зацікавлені групи у мистецькій освіті сьогодні.

"Всесвітнє кафе" допомогло сформувати "Ідеальну картину" майбутнього мистецької освіти в Україні.

Зацікавлені групи, представники яких взяли участь в роботі:

- Вчителі мистецьких шкіл (блідо-зелений колір)
- Директори мистецьких шкіл (блідо-фіолетовий колір)
- Громадські організації (блідо-блакитний колір)
- Батьки та лідери думок (помаранчевий колір)

- Професійні митці (блідо-жовтий колір)
- Державні органи (блідо-рожевий колір)
- Приватна мистецька освіта (насичений зелений колір)
- Методичний кабінет та представники передвижці та вищої ланки мистецької освіти (насичений жовтий колір)

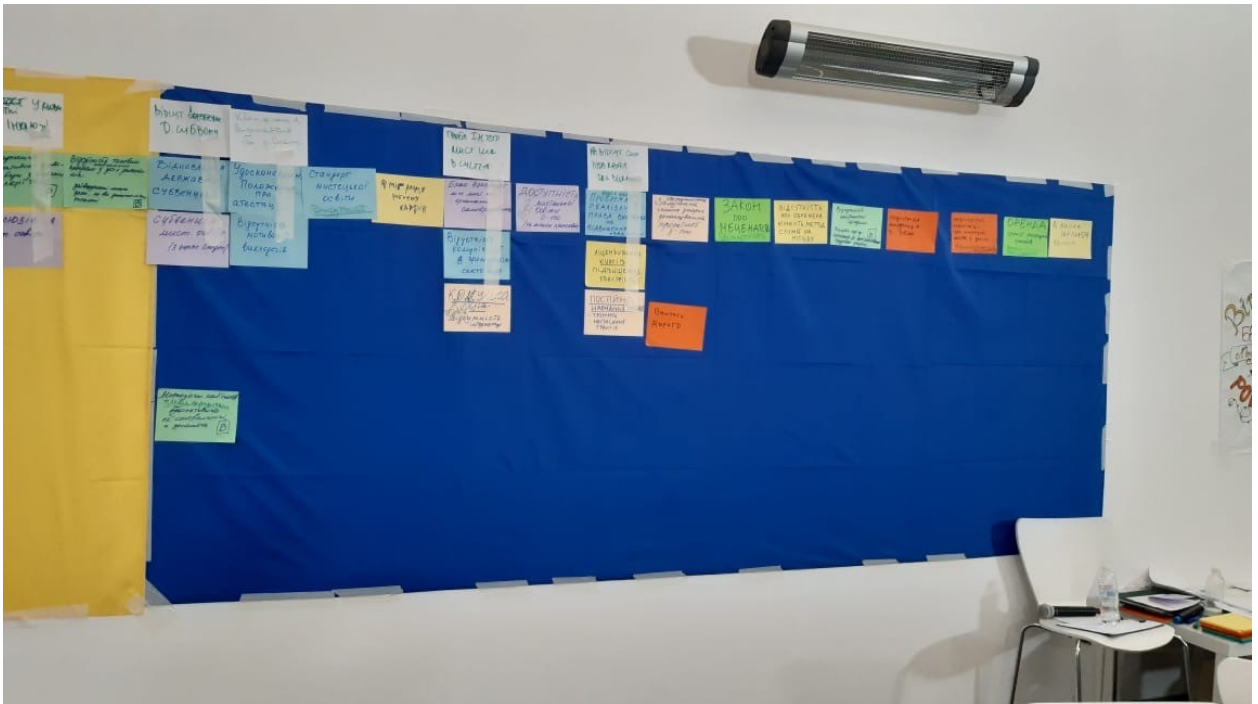
Поле проблем

"Які проблемні аспекти, ми, як представники [зацікавленої групи], бачимо в мистецькій освіті в Україні?"

Учасники обговорювали питання фокусуючись на початковому рівні загальної мистецької освіти.

Формат роботи: "Консенсус". Усі учасники були об'єднані в міні-групи за приналежністю до певної зацікавленої групи (стейкхолдера) у питанні функціонування мистецької освіти в Україні. Кожна група напрацьовувала своє бачення проблемних аспектів, яке згодом було об'єднано на фасилітаційній тканині (див. фото).

Роль фасилітаторів процесу полягала у пропонуванні групі формату напрацювання проблематики та допомозі в її групуванні (де це було можливо).

В результаті роботи групою були напрацьовані наступні проблемні аспекти:

Осучаснення застарілого змісту освіти

- Оновлення змісту освіти (починаючи від філософської основи)
- Осучаснення змісту освіти
- Необхідність оновлення методичного матеріалу та контенту самого змісту освітнього процесу
- Відсутність національного наскрізного компонента
- Введення (розширення) мистецьких дисциплін

Нестача якісних педагогічних кадрів

- Нестача викладачів певного фаху
- Проблема підготовки професійних кадрів (зокрема, викладачів театральної педагогіки)
- Якість кадрового ресурсу
- Підготовка педагогічних кадрів мистецьких шкіл

Відсутність престижу мистецької освіти і розуміння суспільством її місії

- Девальвація мистецької освіти як цінності
- Місія мистецтва в приватному секторі
- Авторитаризм VS Опосіння

Проблема інтегрованості мистецької освіти в суспільство

- Брак взаємодії між мистецькою школою і органами самоврядування
- Відсутність комунікацій з громадським сектором
- Комунікація: відсутність інтернету (відсутність технологічних умов)

Відсутність системи підвищення кваліфікації для викладачів

- Проблема реалізації права викладачів на підвищення кваліфікації (немає механізму)
- Ліцензування курсів підвищення кваліфікації
- Постійне навчання викладачів: тренінги; написання грантів

Відсутність мотивації до застосування автономії у засновника/керівника

- Автономія мистецьких закладів (академічна та фінансова; є в нормативній базі, але відсутня на практиці)
- Відсутність автономії мистецької школи
- Невідповідність фінансування; неефективне використання спец.фонду

Відсутність державної субвенції

- Відновлення державної субвенції
- Субвенція мистецької освіти (з держбюджету)

Кваліфікація [викладачів] визначається на обласному рівні

- Удосконалення положення про атестацію
- Відсутність мотивації викладачів

Брак можливості для професійного розвитку

- "Інформаційний" голод інноваційного досвіду
- Оновлення змісту курсів підготовки ПК
- Формальність підвищення кваліфікації (професійної); будь-як для папірця

Застаріла матеріально-технічна база

- Матеріальне забезпечення; застарілий парк інструментів
- Застаріла матеріально-технічна база + інклюзія
- Осучаснення матеріально-технічної бази

Недостатнє забезпечення мотивації для молодих фахівців

- Відсутній "соціальний пакет" молодого фахівця
- Кадровий ресурс: фінансовий аспект; інфраструктура; віддалені населені пункти

Відсутні умови для інклюзії:

- Неузгодженість нормативно-правової бази з проблемою інклюзії тощо
- Інклюзія в мистецькій освіті

Відсутність залучення інших джерел фінансування проектної діяльності + вчитись дорого.

Відсутній стандарт мистецької освіти.

Проблема ліцензування для приватних мистецьких шкіл – відсутній механізм; неможливо зробити.

Міграція робочих кадрів.

Конкурси для учнів мистецьких шкіл: неактуальний формат; недостатнє фінансування.

Відсутність впливу на фінансові рішення ОТГ.

Принцип субсидіарності (в секторах ОТГ – по 1 особі (яка відповідає і за культуру і за спорт).

Творчість + менеджмент (відсутність підготовки митців як менеджерів власної діяльності).

Відсутність типових навчальних програм з усіх дисциплін; затверджені лише деякі, не всі дисципліни охоплені.

Методичні кабінети – зміна парадигми на ефективність; не контролюючі, а допомога.

Оновлення моделі "учень-вчитель".

Відсутність закону про меценатство.

Очима професійних митців:

- Супер глядачі
- Осучаснення матеріальної бази
- Використання творів в навчальних програмах (за згодою сторін)
- Співпраця із митцями (спільні курси)
- Залучення молодих професіоналів
- Забезпечення якості традиції (відновлення інституту майстрів)
- Навчання поваги до авторського права

Очима викладачів:

- Рейтингова система конкурсів зі встановленими державними стандартами
- Максимальне звільнення викладачів від бюрократично-контролюючих процедур
- Середньоєвропейська заробітна плата (30 тис.грн.)
- Наявність інструментів залучення коштів для промоції учнів, видання методичних матеріалів (відрядження на конкурси, фестивалі, стипендії)
- Доступ викладачів до інноваційного навчання та сучасних технологій
- Автономія та свобода педагогічної творчості
- Якісний мистецький простір
- Система юридичної та психологічної підтримки викладачів
- Методичні центри як партнер для викладачів по формуванню методичного матеріалу
- Формування системної комунікаційної платформи для викладачів

Очима директорів:

- Сучасна матеріально-технічна база
- Формування державної політики розвитку мистецької освіти
- Юридична підтримка мистецької школи
- Академічна та фінансова автономія закладів мистецької освіти
- Ідеальна комплектація кадрами
- Керівник – топ менеджер
- Втілення сучасних інновацій в освітній процес
- Спільне бачення керівника і засновника мистецької школи

Очима передвищої і вищої ланок мистецької освіти:

- Автономія: фінансова, колаборацій, академічна
- Додаткові кваліфікації: менеджмент, методика викладачів, наука
- Програми мобільності (викладачів і студентів)
- Менторські програми та майстер класи
- Можливість вибору абітури та вплив на підготовку абітурієнта
- Зв'язок з роботодавцями (ринок праці)
- Можливості представляти здобутки викладачів та студентів: фінансові, організаційні, інформаційні

Очима представників методичного кабінету:

- Обмін досвідом в методичній спільноті
- Доступ до здобутків інших та поширення власних

- Правила, принципи, процедури для методологічної роботи визнані всіма (вимоги до методологічного продукту)

Очіма приватної освіти:

- Академічна автономія – авторська школа
- Приватна освіта – це високозатратний бізнес (держава визнає)
- Правові та соціальні гарантії працівникам і учням
- Вмотивоване ціноутворення (захист від демпінгу)
- Співпраця на договірних умовах з державними школами
- Пільги в оренді та пріоритетність в придбанні приміщень (за умови виконання вимог прописаних в ЗУ "Про освіту")
- Співпраця на договірних умовах з державними школами
- Питання ліцензування приватних шкіл і викладачів мистецької ланки в приватному секторі

Очіма громадських організацій:

- Мистецькі школи спроможні брати участь в грантових програмах
- Сучасні, комфортні та безпечні умови навчання в мистецьких школах
- Збільшення контингенту учнів в мистецькій школі (за рахунок бюджетів)
- Створення факультетів з підвищення кваліфікації вже працюючих викладачів
- Служба психологічної підтримки для викладачів силами ГО
- Інтегрованість мистецької освіти в життя громади
- Участь професійних ГО в здійсненні контролю за діяльністю мистецької школи
- Велика кількість закладів мистецької освіти (в кожному мікрорайоні)
- Створення педагогічних факультетів в мистецьких вишах

Лідери думок та батьки:

- Залучення дитини до мистецьких практик
- Безпечність і комфорт (матеріальний та психологічний)
- Належне матеріально-технічне забезпечення
- Наявність централізованої повної інформації із джерел про діяльність мистецьких шкіл

Узагальнююча частина

За нашими спостереженнями виявлені проблемні аспекти можна умовно об'єднати в дві концептуальні групи: філософсько-концептуального характеру і інструментально-матеріального характеру.

У тому, що стосується першої групи проблем, ми бачимо, що запит мистецької освіти сягає набагато далі за інструментальне покращення (удосконалення матеріально-технічної бази чи змін у профільних нормативних актах), він є набагато глибшим – це запит на "перепрошивку" розуміння самої філософії мистецької освіти широкою спільнотою – розуміння ролі та місця мистецької освіти сучасним суспільством. *(З точки зору фасилітаторів сесії обговорення це може слугувати початковою точкою діалогу між спільнотою, яка представляє мистецьку освіту та широким загалом).* Варто також відзначити, що цей запит є багатограним; він також містить запит на розширення проникнення мистецької освіти, як в "горизонтальному" вимірі – присутність мистецьких шкіл у більшій кількості населених пунктів, так і у "вертикальному вимірі" – запит на інтеграцію

мистецької освіти в життя громади: взаємодію мистецької освіти з ОТГ, загальною школою (можливість перезарахування балів і координація зусиль і програм), громадянами.

Крім того, ми також відмітили запит на побудову комунікації і всередині спільноти

У тому що стосується оновлення філософії всередині мистецької освіти, то професійні митці в першу чергу наголошували на необхідності оновлення моделі "учень-вчитель" – зміна підходу "силового методу навчання", опанування вчителем знань і навичок щодо роботи з дітьми з точки зору психології (вікова психологія) та комунікації.

Також в обговоренні наголошувалося на важливості зберегти національну особливість та айдентичку української культури, як генеральну лінію оновлення і розвитку мистецької освіти.

У тому що стосується проблемних аспектів інструментально-матеріального характеру, то додатково вважаємо за необхідне відзначити:

Кадрове питання розглядалося в аспекті того, що є проблема в педагогічних кадрах – тобто їх не просто немає або вони мають підготовку недостатньої якості, а їх не навчають у достатній кількості. До того ж не передбачено "соціального пакету" молодого фахівця, тобто молодим кадрам не надається матеріальна підтримка для розвитку, що має наслідком міграцію кадрів закордон.

Відсутність контрактної форми в оформленні трудових відносин із викладачами мистецьких шкіл. Більшість педагогічних працівників працюють за безстроковою трудовою угодою, що з точки зору групи викладачів має наслідком зниження мотивації педагогічних працівників до вдосконалення себе як викладача; контрактна форма з обмеженим строком дії мотивувала б викладача до розвитку та освоєння нових технологій навчання.

Також окремо було озвучено запит мистецьких шкіл на захист з боку держави у питанні оренди приміщень для шкіл. Відповідно до законодавства мистецькі заклади можуть винаймати тільки нежитлові приміщення і часто мають проблеми з орендодавцями.

В результаті роботи, стало очевидним, що у різних зацікавлених груп є спільне бачення та спільні інтереси.

Зустріч стала «нейтральним» майданчиком для початку обговорення учасниками важливих питань із зазначеної теми та надала представникам різних зацікавлених груп досвід спільної роботи, в якій взаємодія може відбуватися якісно інакше – у форматі діалогу, де є можливість почути аргументи кожного та бути почутим своїм візаві.